

**Кілька рис українського
патріотизму**

**Соціологічна група «Рейтинг»
серпень - 2012**

До Дня Незалежності України!

Методологія

Аудиторія дослідження:

населення України віком від 18 років і старші

Вибіркова сукупність:

2000 респондентів

Метод дослідження:

особисте формалізоване інтерв'ю згідно з опитувальником (face to face)

Помилка репрезентативності дослідження (з ймовірністю 0,95):

для значень близьких до 50% похибка становить **не більше 2,2%**, для значень близьких до 30% - не більше 2%, для значень близьких до 10% - не більше 1,3%, для значень близьких до 5% - не більше 1%

Терміни проведення дослідження:

8-18 серпня 2012р.

Розподіл областей:

Захід	Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Чернівецька
Центр	Вінницька, Кіровоградська, Полтавська, Хмельницька, Черкаська
Північ	м. Київ, Київська, Житомирська, Сумська, Чернігівська
Південь	АР Крим, Одеська, Херсонська, Миколаївська, м. Севастополь
Схід	Дніпропетровська, Запорізька, Харківська
Донбас	Донецька, Луганська

Резюме

Згідно з результатами останнього дослідження Соціологічної групи «Рейтинг», у серпні 2012 року **фіксується зростання рівня патріотизму**.

Так, порівняно з показниками дворічної давнини, кількість опитаних, які вважають себе патріотами своєї країни, зросла з 77 до 82%, а порівняно з даними піврічної давнини – зростання ще більше – з 73 до 82%. Зокрема, 40% опитаних однозначно характеризують себе як патріотів своєї країни, ще 42% – швидше так, ніж ні.

Тільки 10% опитаних не вважають себе патріотами. Ще 8% – не змогли визначитися.

Найбільш відчутне зростання відчуття патріотизму фіксується на Сході країни, Донбасі, а також на Заході і Півночі. На Півдні – навпаки фіксуються зворотні тенденції. Таким чином, бачимо **зростання патріотизму в регіонах, де відбувались матчі Євро-2012**, відповідно можемо припустити, що ріст може бути пов'язаний в більшій мірі саме з цією подією.

Стабільно, найбільшими патріотами себе вважають старші люди. Разом з тим, фіксується зростання відповідних настроїв і серед молоді, а також фіксується суттєве зростання патріотизму серед жінок. Останні тенденції опосередковано також свідчать про зв'язок між Євро-2012 і зростанням рівня патріотизму, можна говорити про *виникнення певної «моди на патріотизм»*.

Найбільше себе вважають патріотами прихильники Свободи та Батьківщини, разом з тим фіксується значне зростання відповідних настроїв серед прихильників Партії регіонів.

Найменше себе вважають патріотами прихильники УДАРу та партії Н.Королевської «Україна – Вперед!», в першу чергу, через значну питому вагу в структурі прихильників молоді.

Українці, в першу чергу, вважають **предметом гордості за свою країну, свій народ**, місце, де народилися і виросли (34%), землю, територію, на якій живуть (29%), національні пісні, свята, звичаї (27%), рідну природу (26%), минуле країни та її історію (25%), українська працьовитість, уміння господарювати (25%), великі люди своєї національності (24%).

Також викликають гордість за свою країну душевні якості свого народу (22%), Держава, в якій живуть (21%), мова свого народу (19%).

Дещо менше викликають гордість віра, релігія свого народу (12%), перемоги спортсменів своєї країни (12%), література та мистецтво (11%), могили предків, пам'ять про них (11%), прапор, герб, гімн (4%).

Мінімальну гордість викликає військова потужність держави – лише 1%.

Місце, де народилися і виросли, найбільшу гордість викликає на Півдні, Сході та Донбасі. Більше серед прихильників партії Н.Королевської «Україна – Вперед!» та Партії регіонів. Українські пісні і звичаї – серед прихильників Батьківщини та КПУ, українська працьовитість – серед прихильників партії «Україна – Вперед!».

Великі українці більше захоплюють мешканців Сходу, Півночі та Заходу країни, як прихильників опозиції, так і Партії регіонів. Минуле та історія найбільшу гордість викликає на Півночі, в Центрі та на Донбасі. Переважно серед прихильників КПУ та Партії регіонів.

Держава, в якій живуть, найбільшу гордість викликає на Заході, так само як мова та релігія свого народу. Спортивні перемоги – в Центрі і логічно, що найбільше серед виборців УДАРу, душевні якості народу – на Сході, література та мистецтво – на Півночі, могили предків, пам'ять про них – на Півдні.

Резюме

Абсолютна більшість (61%) опитаних **відповіли самі собі на запитання «Хто я такий?» – громадянин України**. Вдвічі менше охарактеризували себе, в першу чергу, як жителів свого регіону, міста, села (29%) та просто сказали б «Людина» (24%).

Ще 19% опитаних, відповідаючи на це питання назвали б свою національність, майже кожен десятий – свою родинну роль або охарактеризували б себе як радянська людина.

Тільки 6% – назвали б себе європейцем, 5% – назвали би свою професію, рід занять, по 3% – назвали б себе громадянином світу або свої релігійні переконання.

Громадянами України себе, в першу чергу, назвали б мешканці Заходу та Центру, переважно це прихильники Свободи, та об'єднаної опозиції Батьківщина.

Просто сказали б «Людина» – мешканці Сходу та Заходу, більше прихильники партії Н.Королевської «Україна – Вперед!» та УДАРУ.

Назвали б свою національність, передусім, на Заході та Півночі, зокрема, прихильники Свободи та Батьківщини.

Радянською людиною себе вважають третина прихильників КПУ та майже кожний шостий – Партії регіонів. Такі погляди поширені в основному серед старших людей, пенсіонерів, найбільш популярні на Півдні та Сході.

Європейцями себе вважають, в першу чергу, молодь. Твердження найбільше поширене серед прихильників Свободи та УДАРУ.

Асоціація «Громадянин світу» найбільше поширена серед прихильників партій «Україна – Вперед!» та УДАР.

Як свідчить динаміка, **у розумінні патріотизму, предмету гордості за свою країну, самоідентифікації за два останні роки відбулись певні зміни.**

Так, українці почали відчувати більше гордості за свою країну через національні пісні, свята та звичаї, через рідну природу, через національну працьовитість, уміння господарювати. Разом з тим, фіксуються втрати за такими позиціями як національні герої, Держава, в якій живуть, могили предків, пам'ять про них, віра релігія народу, прапор, герб і гімн країни.

Незважаючи на те, що кількість опитаних, які ідентифікують себе як громадяни України зросла, кількість тих, які назвали б свою національність – зменшилась.

На основі аналізу кореляції питань «Що є предметом гордості за свою країну, свій народ?», «Хто я такий?» та питання «Як би Ви самі себе охарактеризували – як патріота своєї країни чи ні?», ми спробували дійти висновків, які з маркерів відображають більш патріотичні настрої, а які менш.

Отже, у питанні «Що є предметом гордості за свою країну, свій народ?» найбільш патріотичні маркери: «Прапор, герб та гімн», «Держава, в якій я живу», «Великі люди моєї національності», «Мова мого народу» та «Наші література та мистецтво».

У питанні «Хто я такий?» найбільш патріотичні маркери: «Громадянин України» та «Назвав би свою національність».

Таким чином, **спостерігається парадоксальна ситуація, коли загалом ніби рівень патріотизму зріс, проте за більшістю патріотичних маркерів фіксуються втрати.**

Крім того, за останні два роки зменшився рівень готовності захищати свою країну зі зброєю в руках (з 43 до 33%), а неготовності – навпаки зріс (з 38 до 54%). При цьому спостерігається чітка залежність: чим більше людина відчуває себе патріотом, тим проявляє вищу готовність відстоювати територіальну цілісність України зі зброєю в руках.

Резюме

Це може говорити про те, що **зростання відчуття патріотизму містить значну емоційну і, можливо, ситуативну складову.**

Найбільше готові відстоювати територіальну цілісність України зі зброєю в руках на Заході, найбільше таких серед прихильників Свободи. Найменше готові відстоювати територіальну цілісність України зі зброєю в руках – на Півдні та серед прихильників КПУ.

Майже половина чоловіків та кожна п'ята жінка готові захищати свою країну зі зброєю в руках.

61% опитаних підтримали б проголошення Незалежності України, якби перед ними постав такий вибір сьогодні. Тільки 26% - не підтримали б, ще 13% - не визначилися.

Якщо на Заході підтримали б Незалежність майже 90%, на Півночі та в Центрі – майже 70%, то на Сході, Півдні та Донбасі – менше половини. **Важливо (!), що кількість прихильників Незалежності перевищує кількість противників в кожному з регіонів України.**

Найбільше підтримують Незалежність молодь, найменше – старші люди. При цьому варто нагадати, що саме старші люди вважають себе більшими патріотами. Частина старших людей вважають себе патріотами своєї країни, при цьому вони не визнають Незалежності і вважають себе радянськими людьми.

Абсолютна більшість опитаних не підтримують ані відокремлення від України Галичини (84%), ані Криму (90%) чи Донбасу (90%).

Підтримують відокремлення Галичини лише 5%, при цьому менше 1% на Заході, але понад 10% – на Донбасі та Півдні.

Підтримують відокремлення Криму лише 3%, при цьому менше 1% на Заході, 4% - на Донбасі і водночас кожний десятий – на Півдні.

Підтримують відокремлення Донбасу лише 2%, при цьому близько 2% на Заході і водночас 8% – на самому Донбасі.

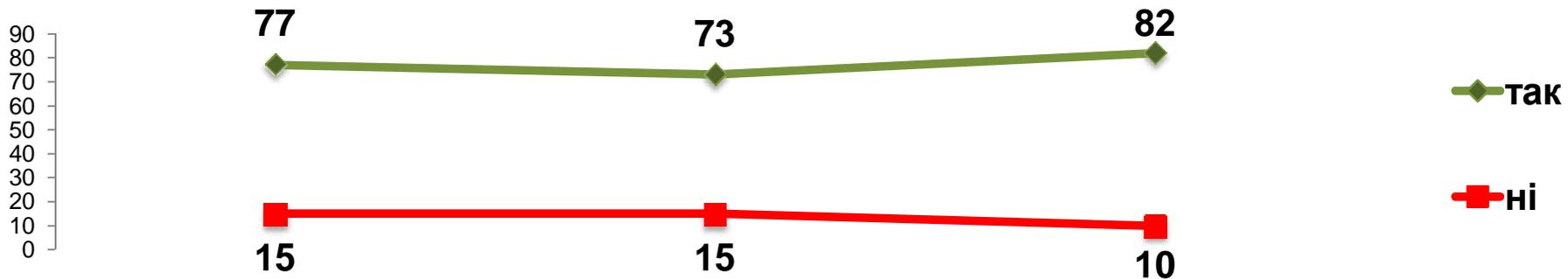
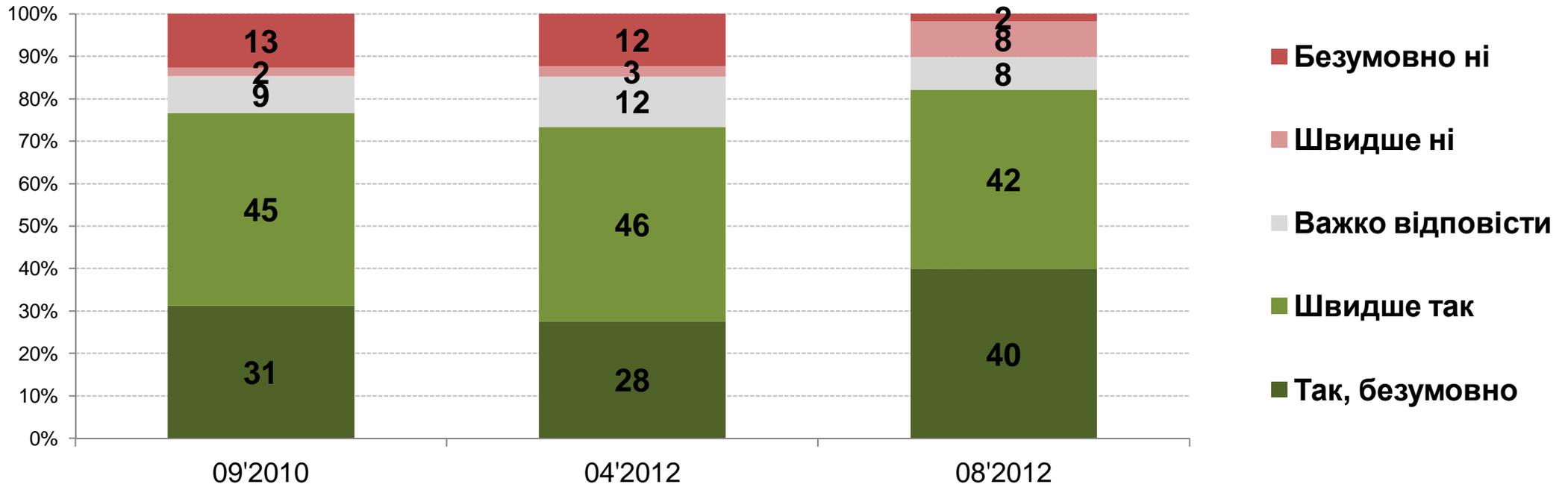
Таким чином, складається ситуація, коли мешканці самої Галичини своє гіпотетичне відокремлення від України категорично не підтримують, проте це частково підтримують на Донбасі і Півдні, в першу чергу, прихильники КПУ, менше – Партії регіонів.

Мешканці Заходу, Центру, Півночі та Сходу країни не підтримують відокремлення жодних територій, але в Криму є певна підтримка відокремлення своєї території від України, так само як і на Донбасі своєї. Проте, такі настрої далеко не домінують, **абсолютна більшість наголошує на необхідності збереження територіальної цілісності всієї країни.**

Патріотизм

■ Чи вважають себе патріотами?

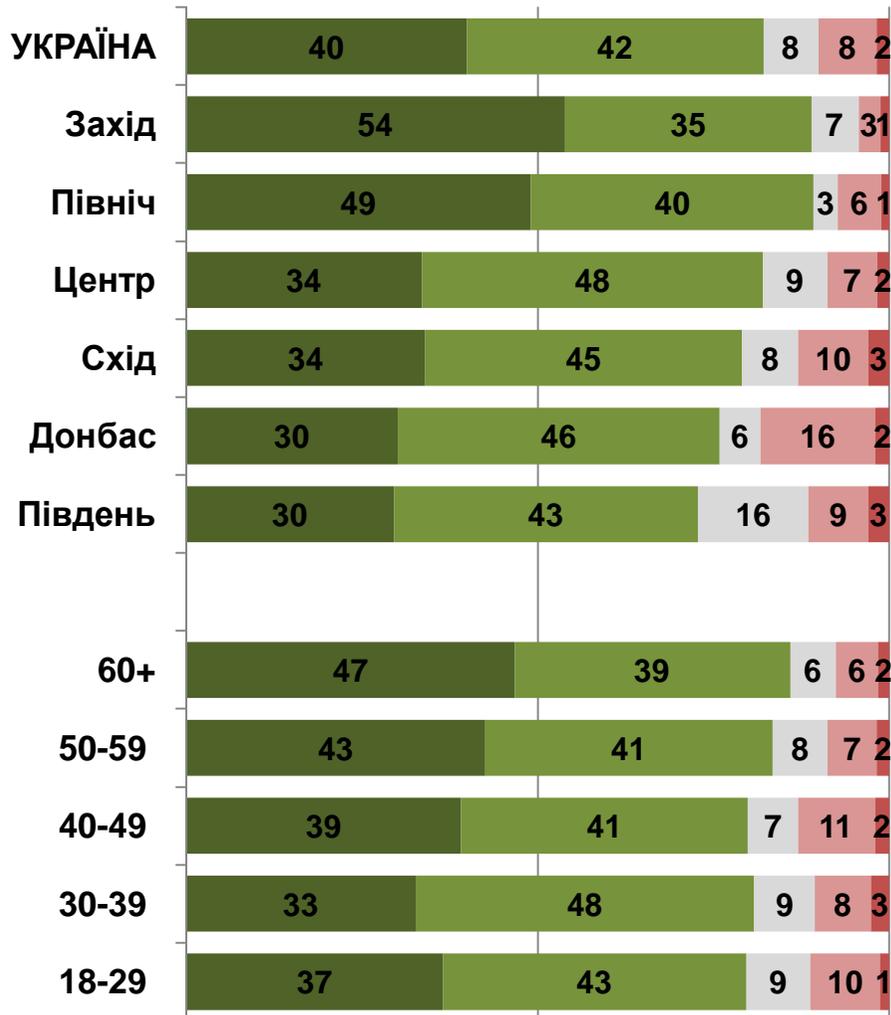
Як би Ви самі себе охарактеризували – як патріота своєї країни чи ні?

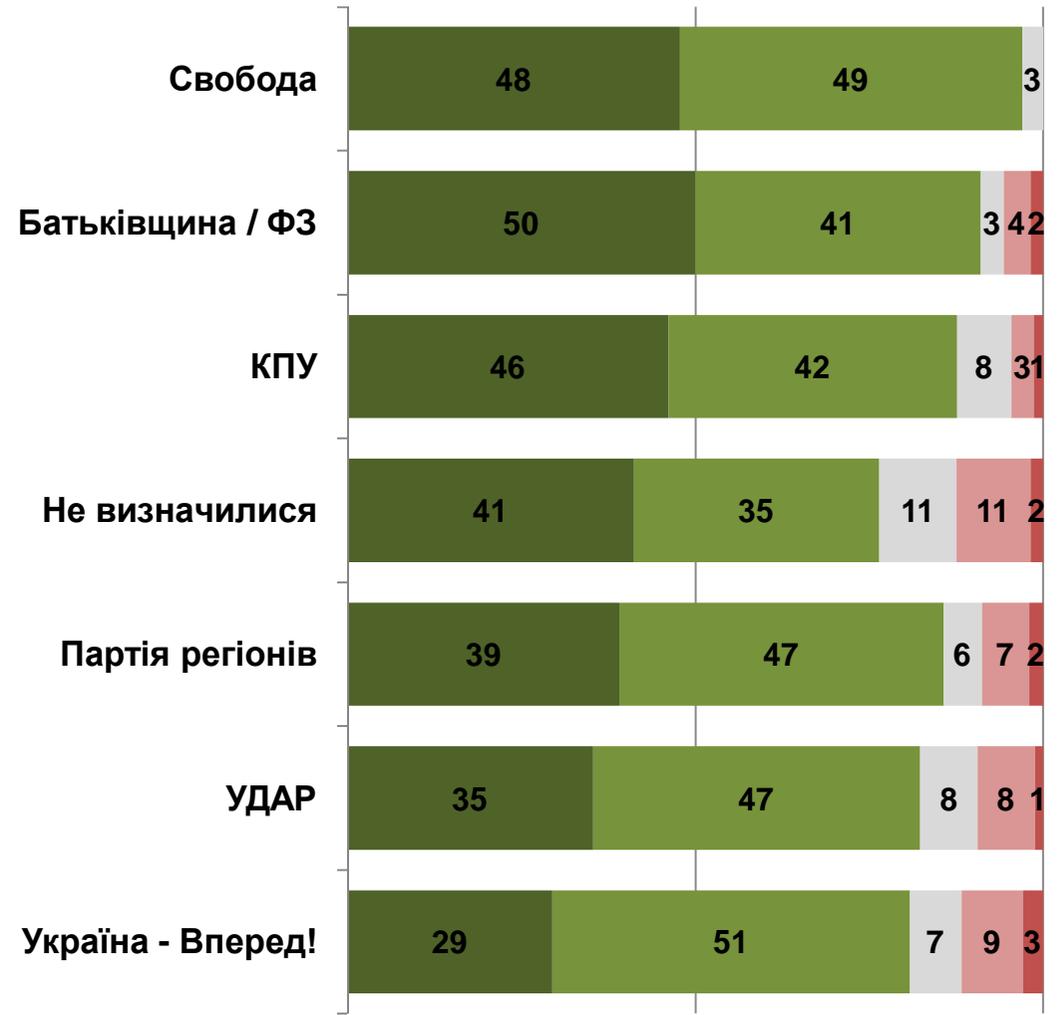
Чи вважають себе патріотами?

■ Так, безумовно
 ■ Швидше так
 ■ Важко відповісти
 ■ Швидше ні
 ■ Безумовно ні

Регіони, вік

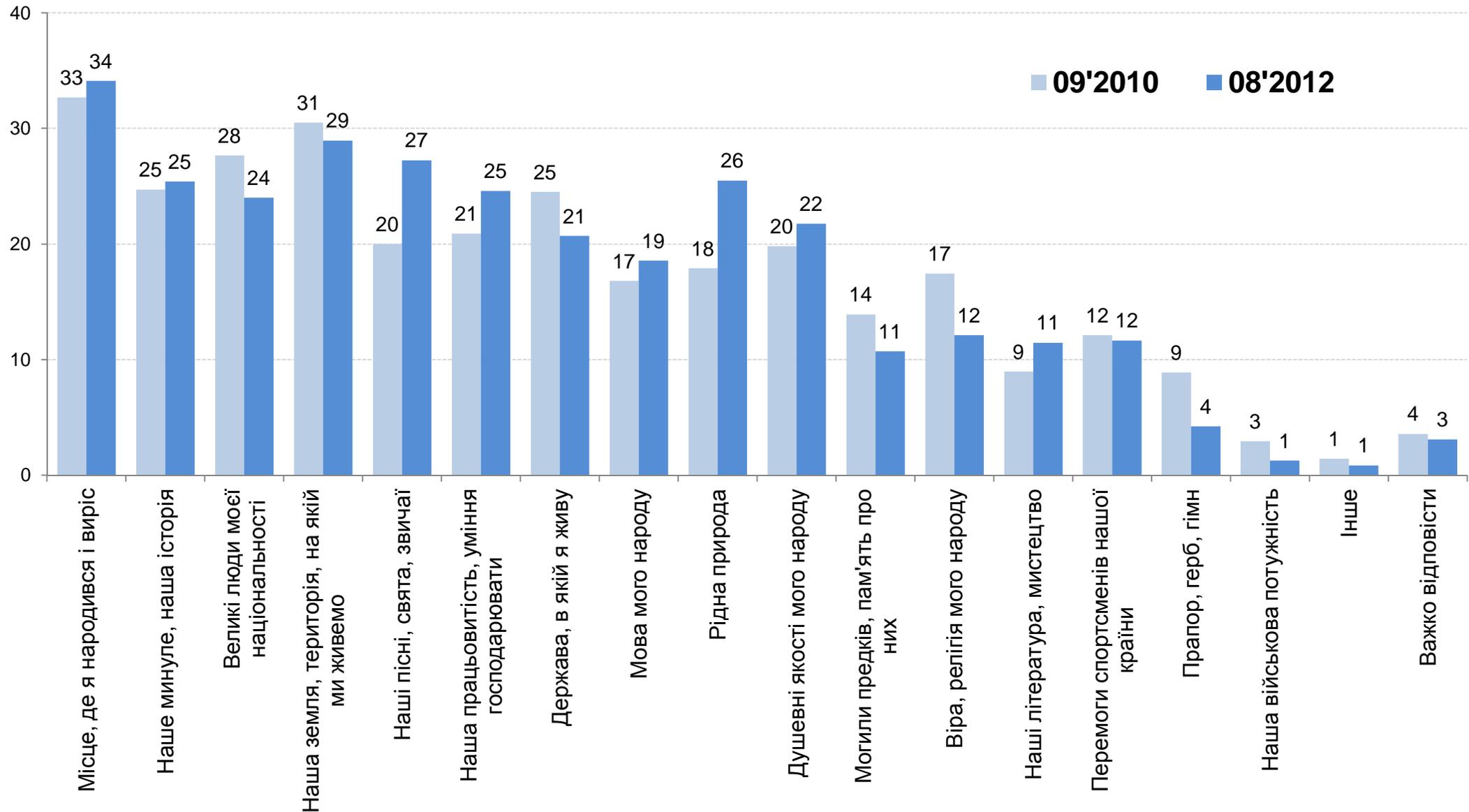
Політичні симпатії

Предмет гордості за своєю країною

Предмет гордості за свою країну

Скажіть, що в першу чергу для Вас є предметом гордості за свою країну, свій народ?
(не більше трьох відповідей)

Предмет гордості за свою країну: у розрізі регіонів

Скажіть, що в першу чергу для Вас є предметом гордості за свою країну, свій народ? (не більше трьох відповідей)

	УКРАЇНА	Захід	Центр	Північ	Південь	Схід	Донбас
Місце, де я народився і виріс	34	33	26	30	40	38	37
Наша земля, територія, на якій ми живемо	29	31	30	30	22	32	28
Наші пісні, свята, звичаї	27	26	28	30	22	29	27
Рідна природа	26	15	29	30	29	34	16
Наше минуле, наша історія	25	15	29	33	25	24	28
Наша працьовитість, уміння господарювати	25	27	28	22	20	32	17
Великі люди моєї національності	24	26	22	26	20	29	20
Душевні якості мого народу	22	16	22	17	25	28	24
Держава, в якій я живу	21	31	18	21	12	18	21
Мова мого народу	19	38	19	12	19	14	7
Віра, релігія мого народу	12	24	5	11	17	7	6
Перемоги спортсменів нашої країни	12	7	20	9	11	13	12
Наші література, мистецтво	11	7	13	19	11	9	10
Могили предків, пам'ять про них	11	10	7	13	19	9	6
Прапор, герб, гімн	4	8	2	4	5	3	4
Наша військова потужність	1	2		1	2	2	
Інше	1		2	1	1	1	1
Важко відповісти	3	2	4	2	5	1	5

Предмет гордості за свою країну: у розрізі політичних симпатій

Скажіть, що в першу чергу для Вас є предметом гордості за свою країну, свій народ? (не більше трьох відповідей)

	УКРАЇНА	Батьківщина / ФЗ	Свобода	КПУ	Партія регіонів	Україна – Вперед!	УДАР	Не визначилися
Місце, де я народився і виріс	34	28	30	32	39	44	29	36
Наша земля, територія, на якій ми живемо	29	32	42	23	26	35	31	31
Наші пісні, свята, звичаї	27	30	28	31	26	19	26	29
Рідна природа	26	20	15	28	23	32	24	30
Наше минуле, наша історія	25	27	18	33	27	18	22	25
Наша працьовитість, уміння господарювати	25	26	22	27	23	34	26	26
Великі люди моєї національності	24	27	33	22	27	15	26	24
Душевні якості мого народу	22	21	21	28	20	19	21	23
Держава, в якій я живу	21	27	24	12	23	22	22	18
Мова мого народу	19	25	39	14	13	19	21	17
Віра, релігія мого народу	12	17	19	8	13	15	8	8
Перемоги спортсменів нашої країни	12	9	9	11	11	12	21	12
Наші література, мистецтво	11	10	13	14	13	15	9	12
Могили предків, пам'ять про них	11	10	9	14	13	12	8	9
Прапор, герб, гімн	4	5	9	1	3		8	4
Наша військова потужність	1	1	1	2	1		1	1
Інше	1	1		1		3	1	
Важко відповісти	3	1	1	3	2	3	2	4

Предмет гордості за свою країну: за віком

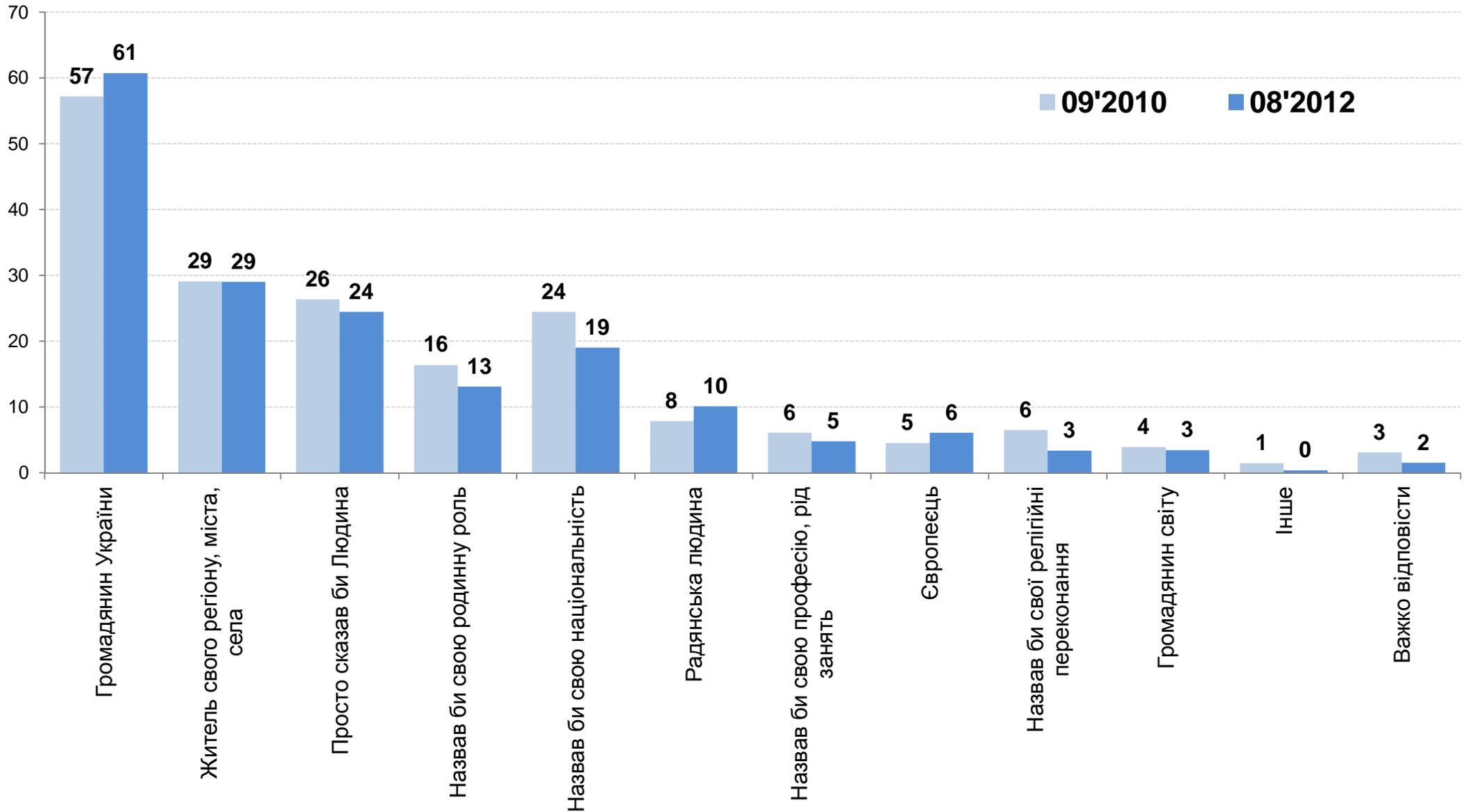
Скажіть, що в першу чергу для Вас є предметом гордості за свою країну, свій народ? (не більше трьох відповідей)

	УКРАЇНА	18-29 років	30-39 років	40-49 років	50-59 років	60 і старше
Місце, де я народився і виріс	34	34	36	34	33	34
Наша земля, територія, на якій ми живемо	29	30	33	28	30	25
Наші пісні, свята, звичаї	27	23	26	24	28	34
Рідна природа	26	29	24	26	23	24
Наше минуле, наша історія	25	23	23	28	25	28
Наша працьовитість, уміння господарювати	25	21	21	26	22	31
Великі люди моєї національності	24	27	24	26	22	21
Душевні якості мого народу	22	18	24	22	21	24
Держава, в якій я живу	21	23	18	20	21	21
Мова мого народу	19	19	16	19	17	21
Віра, релігія мого народу	12	11	10	11	13	14
Перемоги спортсменів нашої країни	12	17	13	12	10	6
Наші література, мистецтво	11	12	12	10	12	11
Могили предків, пам'ять про них	11	6	10	11	11	15
Прапор, герб, гімн	4	6	4	4	5	2
Наша військова потужність	1	2	1	1	1	2
Інше	1	1	1	1	1	
Важко відповісти	3	3	4	3	3	2

Самоідентифікація

Самоідентифікація

Як би Ви відповіли самі собі на запитання «Хто я такий?» (не більше трьох відповідей)

Самоідентифікація: у розрізі регіонів

Як би Ви відповіли самі собі на запитання «Хто я такий?» (не більше трьох відповідей)

	УКРАЇНА
Громадянин України	61
Житель свого регіону, міста, села	29
Просто сказав би Людина	24
Назвав би свою національність	19
Назвав би свою родинну роль	13
Радянська людина	10
Європеєць	6
Назвав би свою професію, рід занять	5
Громадянин світу	3
Назвав би свої релігійні переконання	3
Інше	
Важко відповісти	2

Захід	Центр	Північ	Південь	Схід	Донбас
75	71	61	42	59	53
36	29	23	31	27	28
32	21	20	18	34	19
22	16	26	18	22	7
10	19	14	8	20	8
1	5	6	20	18	13
8	9	6	2	10	1
4	5	6	3	7	4
2	3	4	2	5	5
6	2	2	5	1	3
1				1	
2	1	1	2	1	1

Самоідентифікація: у розрізі політичних симпатій

Як би Ви відповіли самі собі на запитання «Хто я такий?» (не більше трьох відповідей)

	УКРАЇНА	Батьківщина / ФЗ	Свобода	КПУ	Партія регіонів	Україна – Вперед!	УДАР	Не визначилися
Громадянин України	61	74	70	51	59	56	62	63
Житель свого регіону, міста, села	29	30	31	29	29	31	25	28
Просто сказав би Людина	24	21	22	19	22	26	29	27
Назвав би свою національність	19	25	27	15	20	28	22	14
Назвав би свою родинну роль	13	17	22	17	11	12	12	10
Радянська людина	10	4		32	13	9	6	9
Європеєць	6	6	21	1	6	7	16	3
Назвав би свою професію, рід занять	5	4	7	3	4	4	7	6
Громадянин світу	3	2	4	2	4	7	5	2
Назвав би свої релігійні переконання	3	3	6	1	3	6	2	3
Інше							2	
Важко відповісти	2	2	3	3	1	1	2	1

Самоідентифікація: за віком

Як би Ви відповіли самі собі на запитання «Хто я такий?» (не більше трьох відповідей)

	УКРАЇНА	18-29 років	30-39 років	40-49 років	50-59 років	60 і старше
Громадянин України	61	65	62	63	58	56
Житель свого регіону, міста, села	29	30	27	31	26	30
Просто сказав би Людина	24	28	26	25	22	22
Назвав би свою національність	19	18	19	19	18	20
Назвав би свою родинну роль	13	6	17	14	14	15
Радянська людина	10	2	5	8	14	20
Європеєць	6	9	8	6	4	4
Назвав би свою професію, рід занять	5	6	5	6	5	3
Громадянин світу	3	3	5	4	4	3
Назвав би свої релігійні переконання	3	4	3	3	4	3
Інше		1				
Важко відповісти	2		2	2	2	2

Маркери патріотизму

Відповіли на запитання «Що є предметом гордості за свою країну, свій народ?»	Індекс патріотизму	
	Так	Ні
Прапор, герб, гімн	2,5	2,3
Держава, в якій я живу	2,5	2,3
Великі люди моєї національності	2,5	2,3
Мова мого народу	2,4	2,3
Наші література, мистецтво	2,4	2,3
Наші пісні, свята, звичаї	2,3	2,3
Наша працьовитість, уміння господарювати	2,3	2,3
Душевні якості мого народу	2,3	2,3
Віра, релігія мого народу	2,3	2,3
Наша земля, територія, на якій ми живемо	2,3	2,3
Місце, де я народився і виріс	2,3	2,3
Наше минуле, наша історія	2,3	2,3
Рідна природа	2,3	2,3
Могили предків, пам'ять про них	2,2	2,2
Перемоги спортсменів нашої країни	2,2	2,2
Наша військова потужність	2,2	2,3

Відповіли на запитання «Хто я такий?»	Індекс патріотизму	
	Так	Ні
Громадянин України	2,5	2,0
Назвав би свою національність	2,4	2,3
Житель свого регіону, міста, села	2,3	2,3
Назвав би свої релігійні переконання	2,2	2,3
Радянська людина	2,2	2,3
Європеєць	2,2	2,3
Просто сказав би Людина	2,2	2,3
Назвав би свою професію, рід занять	2,2	2,3
Назвав би свою родинну роль	2,2	2,3
Громадянин світу	2,1	2,3

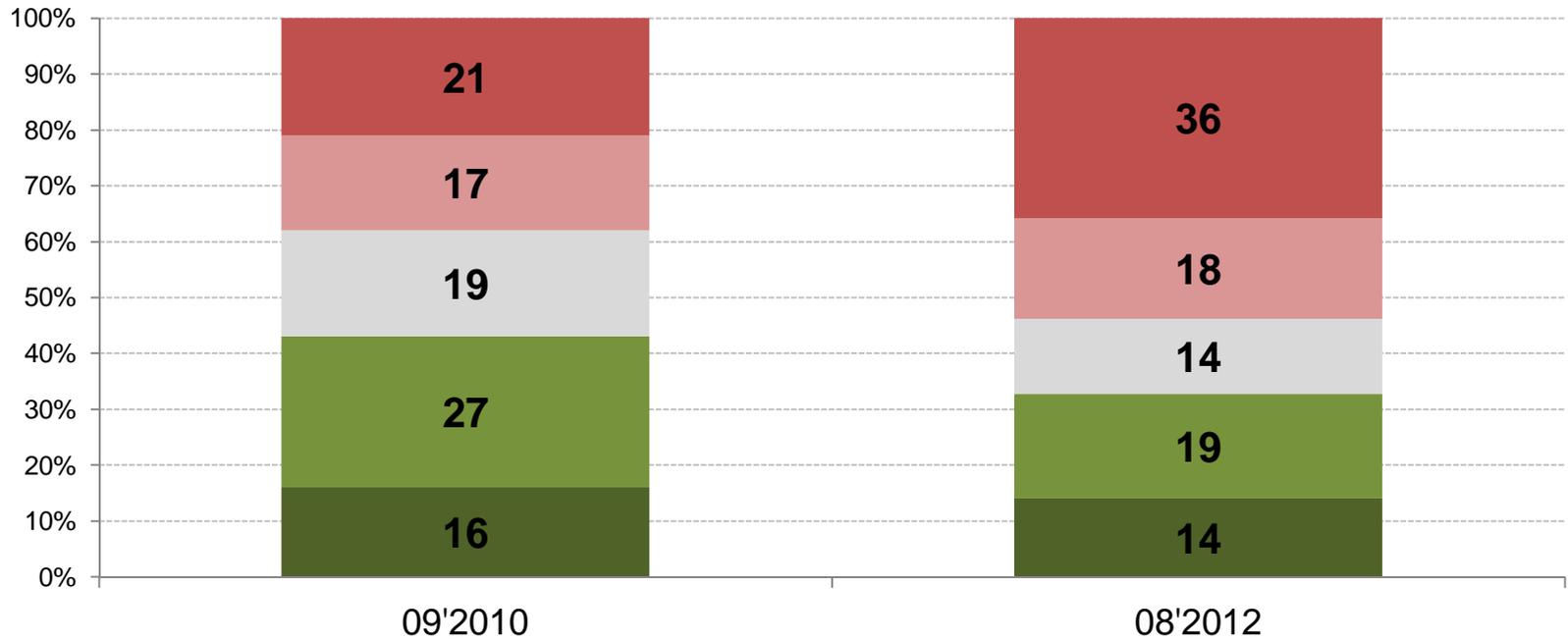
* **Індекс відчуття патріотизму** – значення коливаються від 0 до 3. Побудовано з питання «Як би Ви самі себе охарактеризували – як патріота своєї країни чи ні?», при розрахунку використовуються ваги: для значень «безумовно так» – 3, «швидше так» – 2, «швидше ні» – 1, «безумовно ні» – 0. Значення «важко відповісти / не знаю» – ігноруються.

ЯК читати таблицю? Наприклад, Індекс патріотизму серед респондентів, які ідентифікують себе як Громадянин України, становить **2.5**, а серед тих, хто так не вважає – лише **2.0**. Тобто ми припускаємо, що маркер є глибоко патріотичним на відміну від, наприклад, Радянська людина або Громадянин світу.

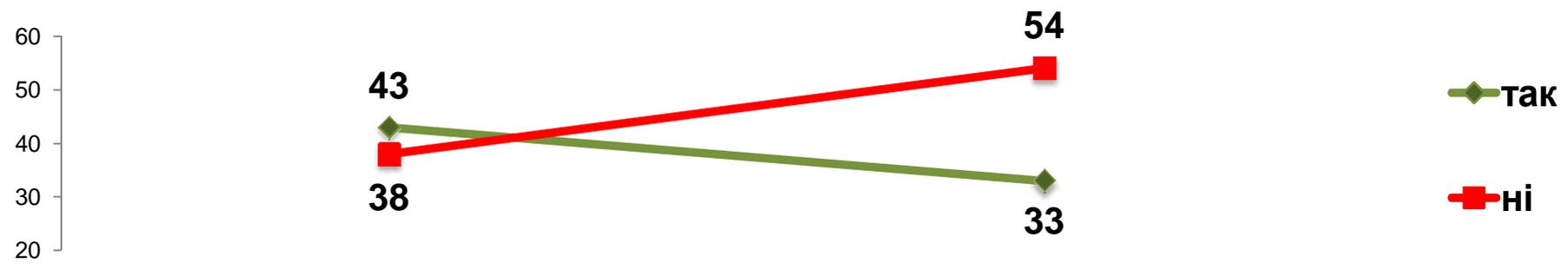
Готовність відстоювати Батьківщину

Готовність відстоювати Батьківщину

Чи готові Ви у випадку виникнення відповідної загрози відстоювати територіальну цілісність України зі зброєю в руках?

- Однозначно ні
- Скоріше ні
- Важко відповісти
- Скоріше так
- Однозначно так

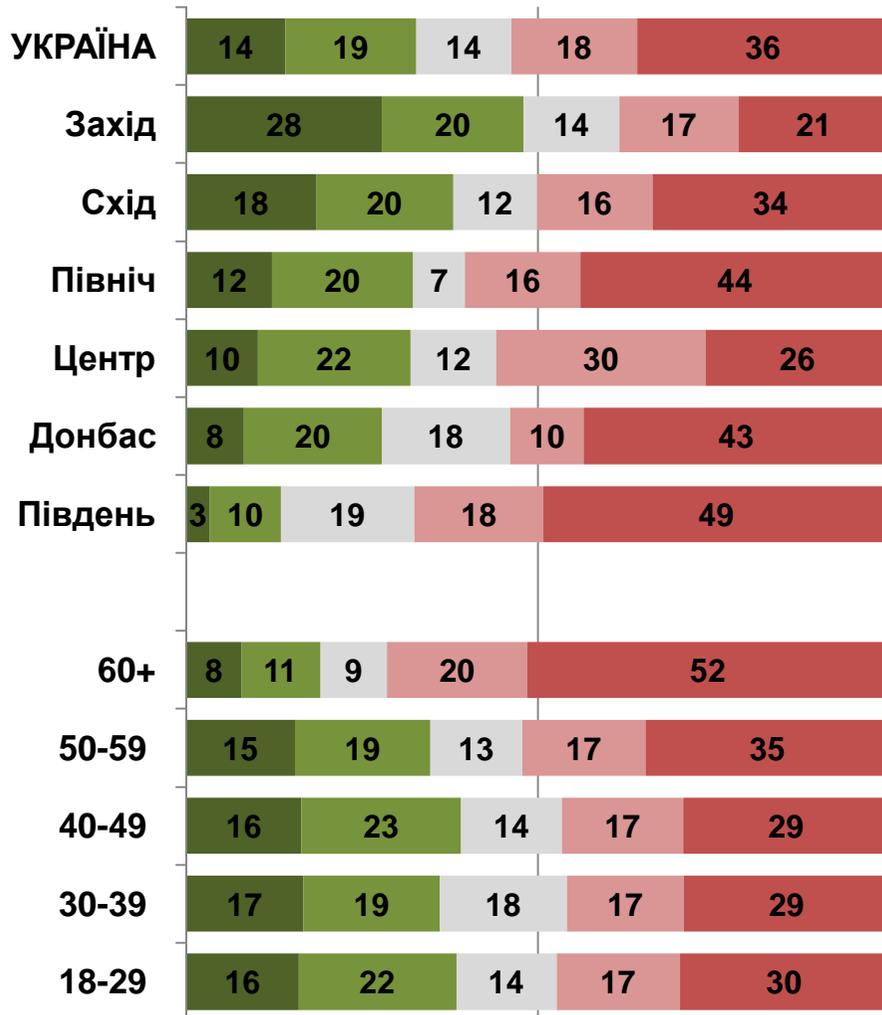

- ◆ так
- ні

Готовність відстоювати Батьківщину

■ Однозначно так
 ■ Скоріше так
 ■ Важко відповісти
 ■ Скоріше ні
 ■ Однозначно ні

Регіони, вік

Політичні симпатії

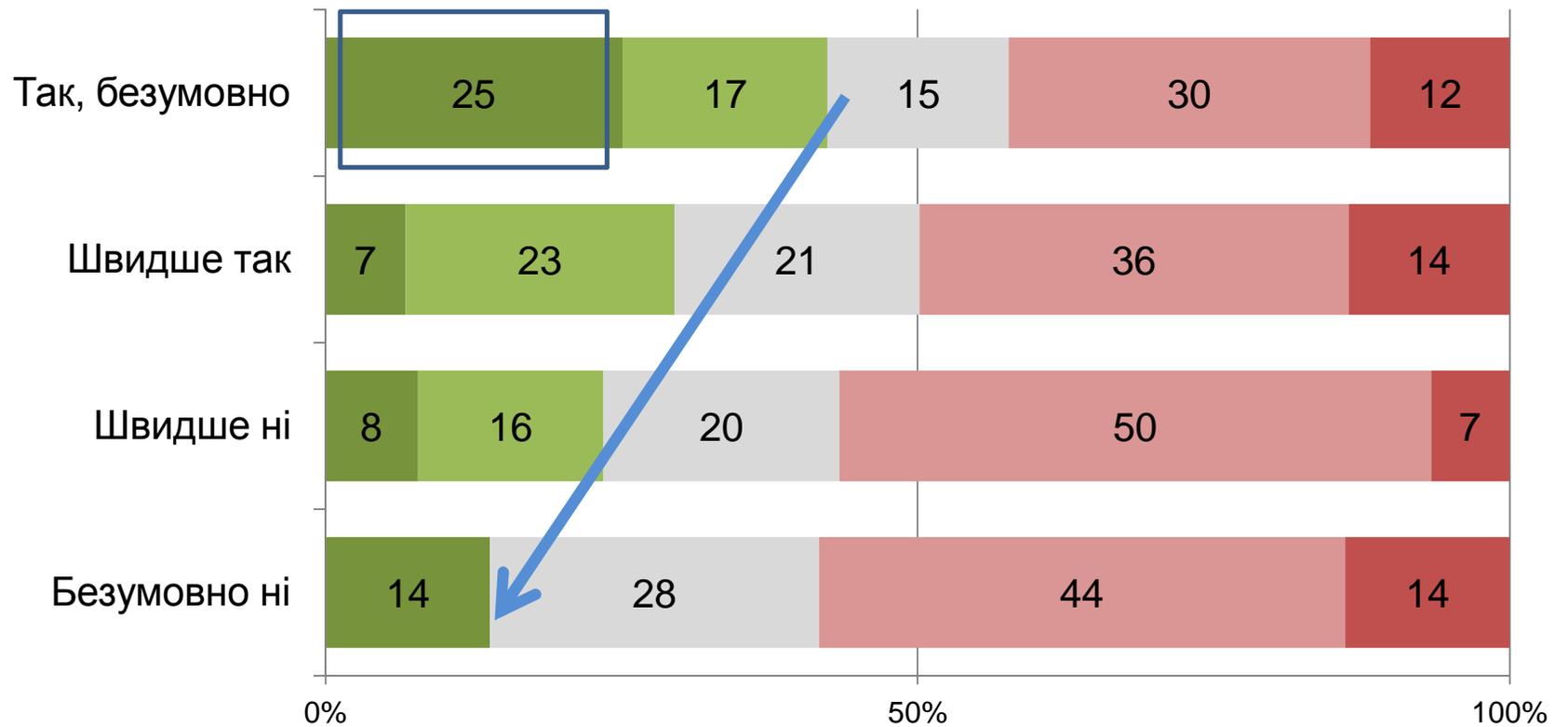

Залежність відчуття патріотизму та готовності захищати країну

Як би Ви самі себе охарактеризували – як патріота своєї країни чи ні?

Чи готові Ви у випадку виникнення відповідної загрози відстоювати територіальну цілісність України зі зброєю в руках?

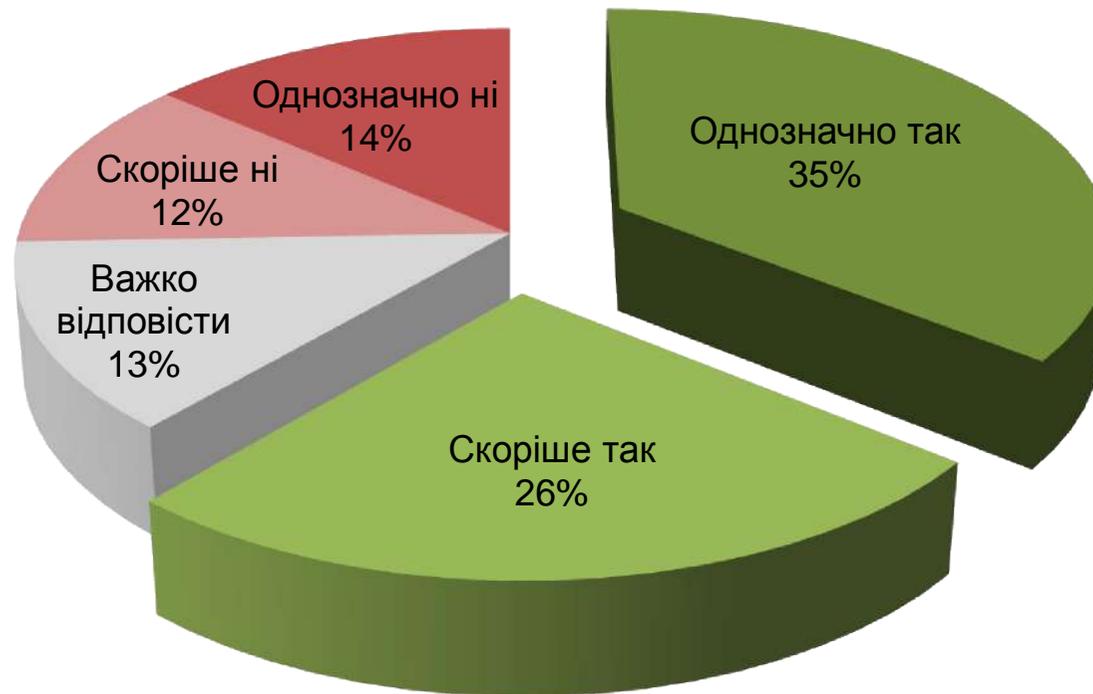
■ Однозначно так ■ Скоріше так ■ Важко відповісти ■ Скоріше ні ■ Однозначно ні

Підтримка Незалежності

■ Підтримка Незалежності

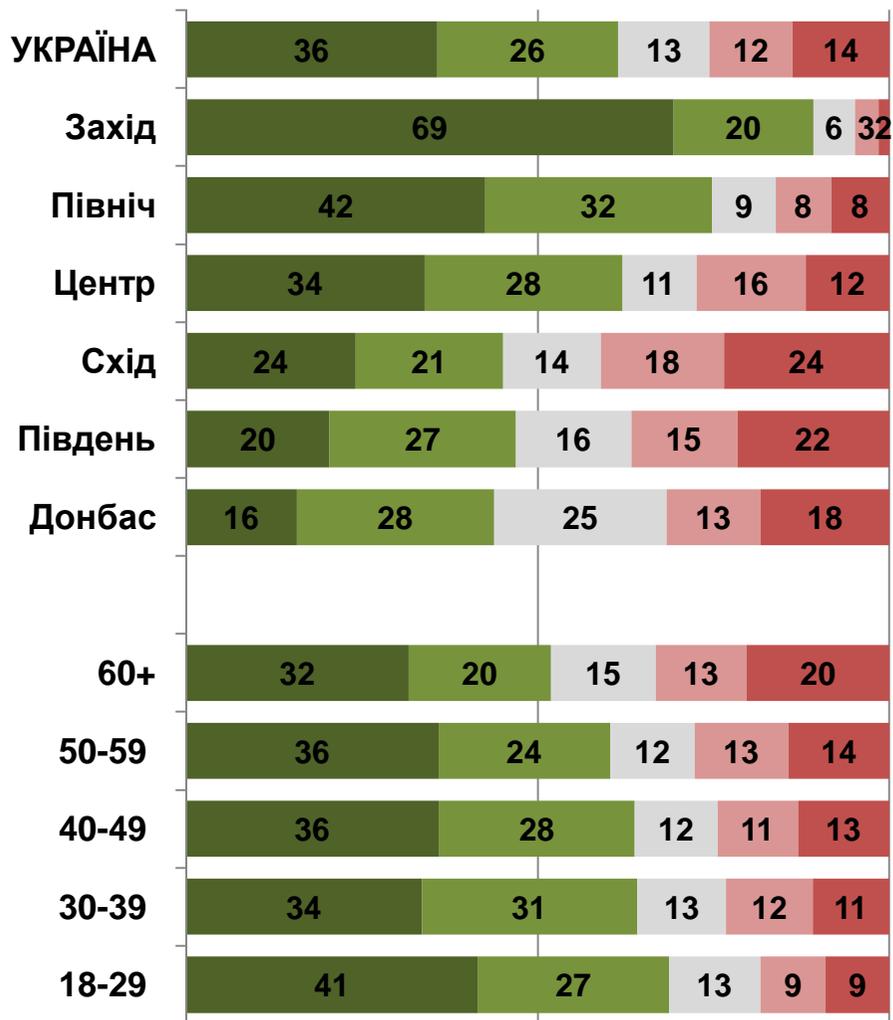
Якби стояв такий вибір чи підтримали б Ви проголошення Незалежності України сьогодні?

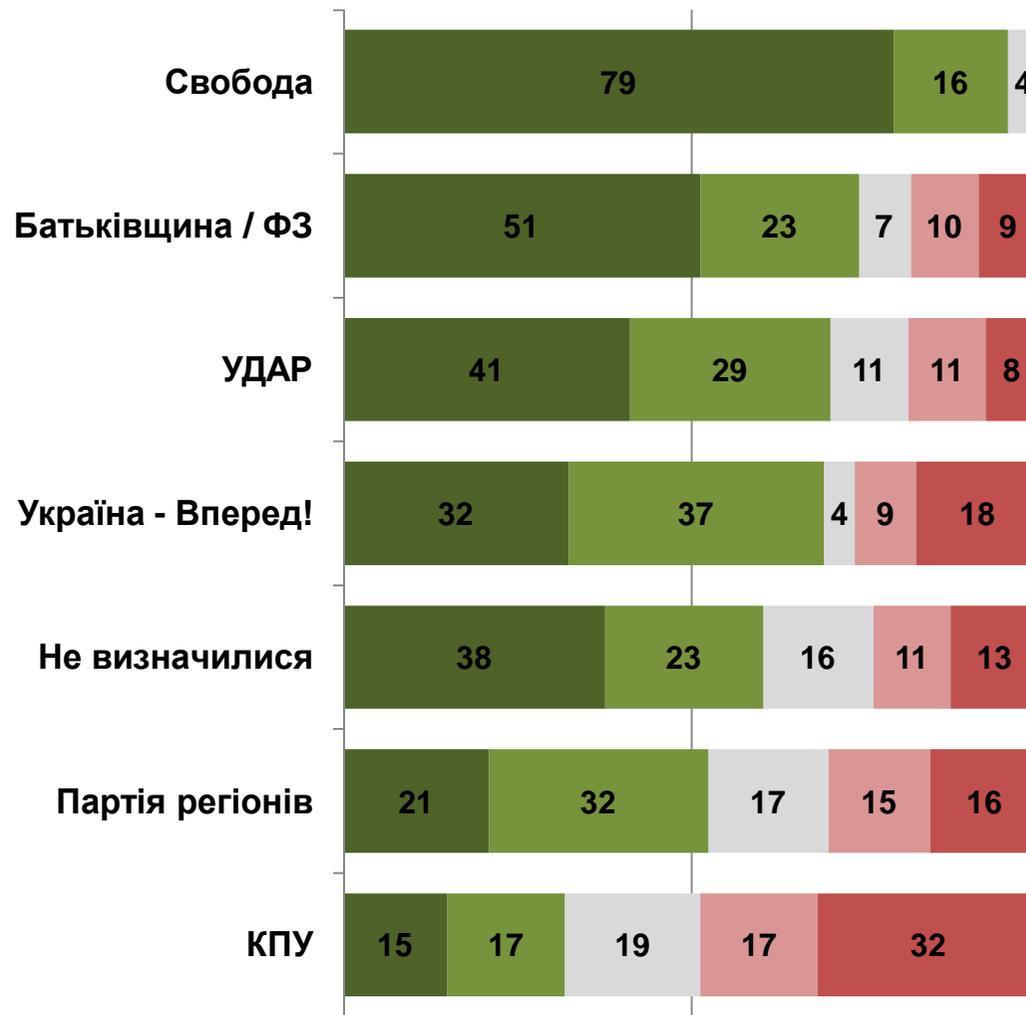
Підтримка Незалежності

■ Однозначно так
 ■ Скоріше так
 ■ Важко відповісти
 ■ Скоріше ні
 ■ Однозначно ні

Регіони, вік

Політичні симпатії

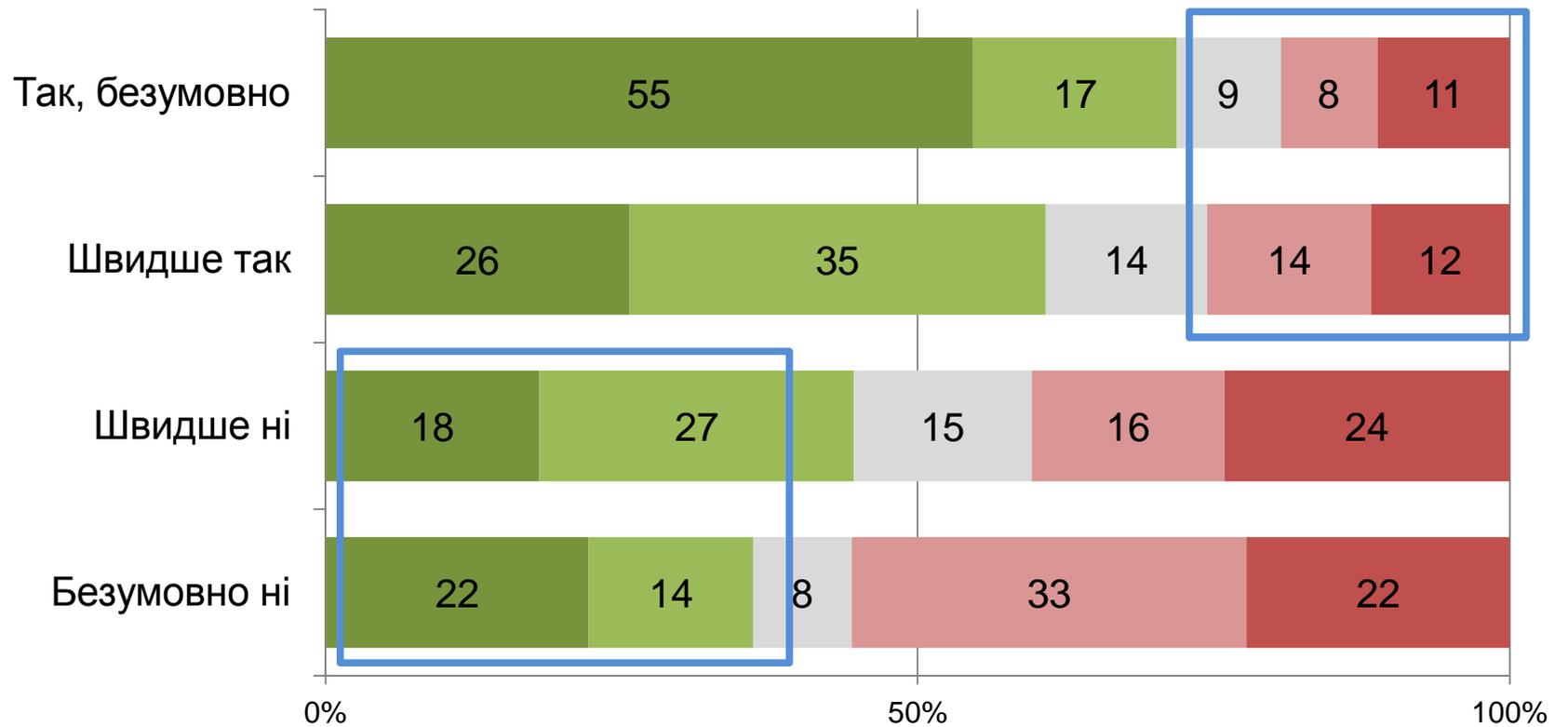

Залежність відчуття патріотизму та підтримки Незалежності

Як би Ви самі себе охарактеризували – як патріота своєї країни чи ні?

Якби стояв такий вибір чи підтримали б Ви проголошення Незалежності України сьогодні?

■ Однозначно так
 ■ Скоріше так
 ■ Важко відповісти
 ■ Скоріше ні
 ■ Однозначно ні

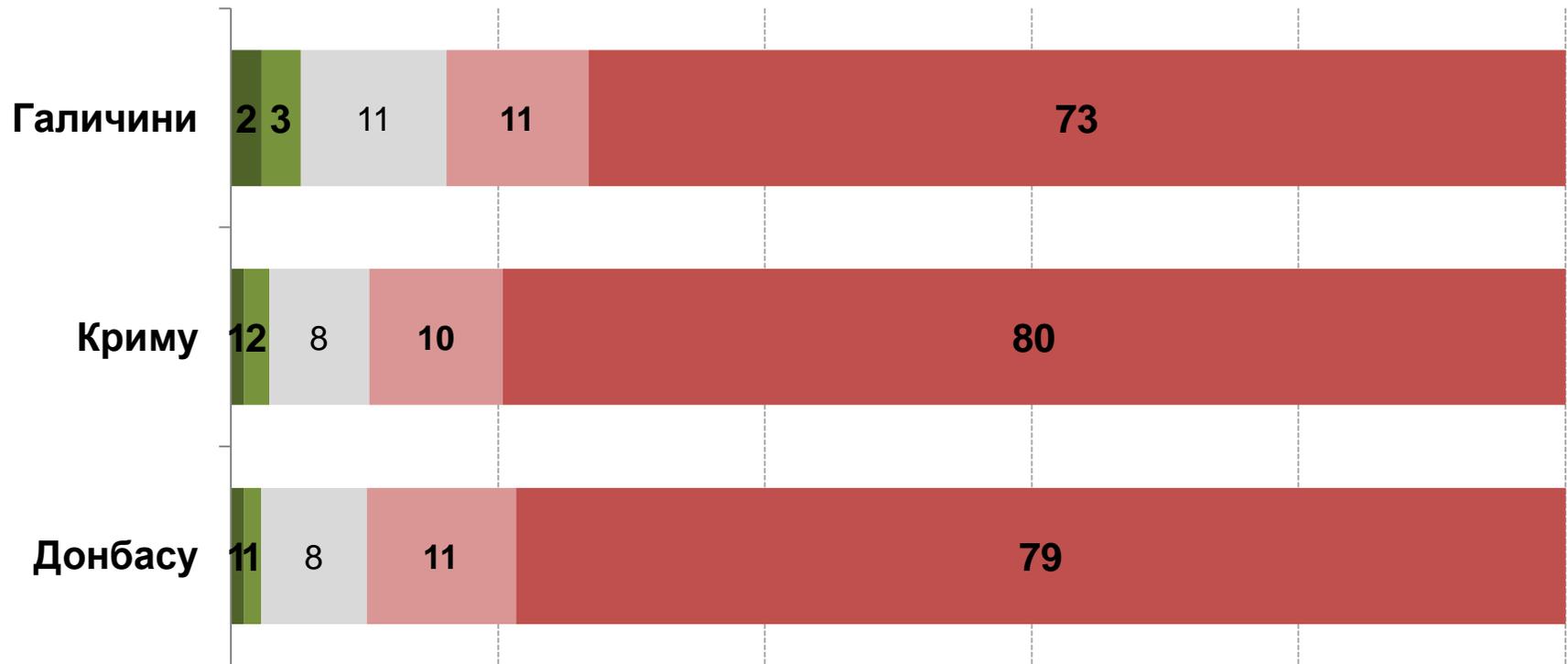

Питання територіальної цілісності

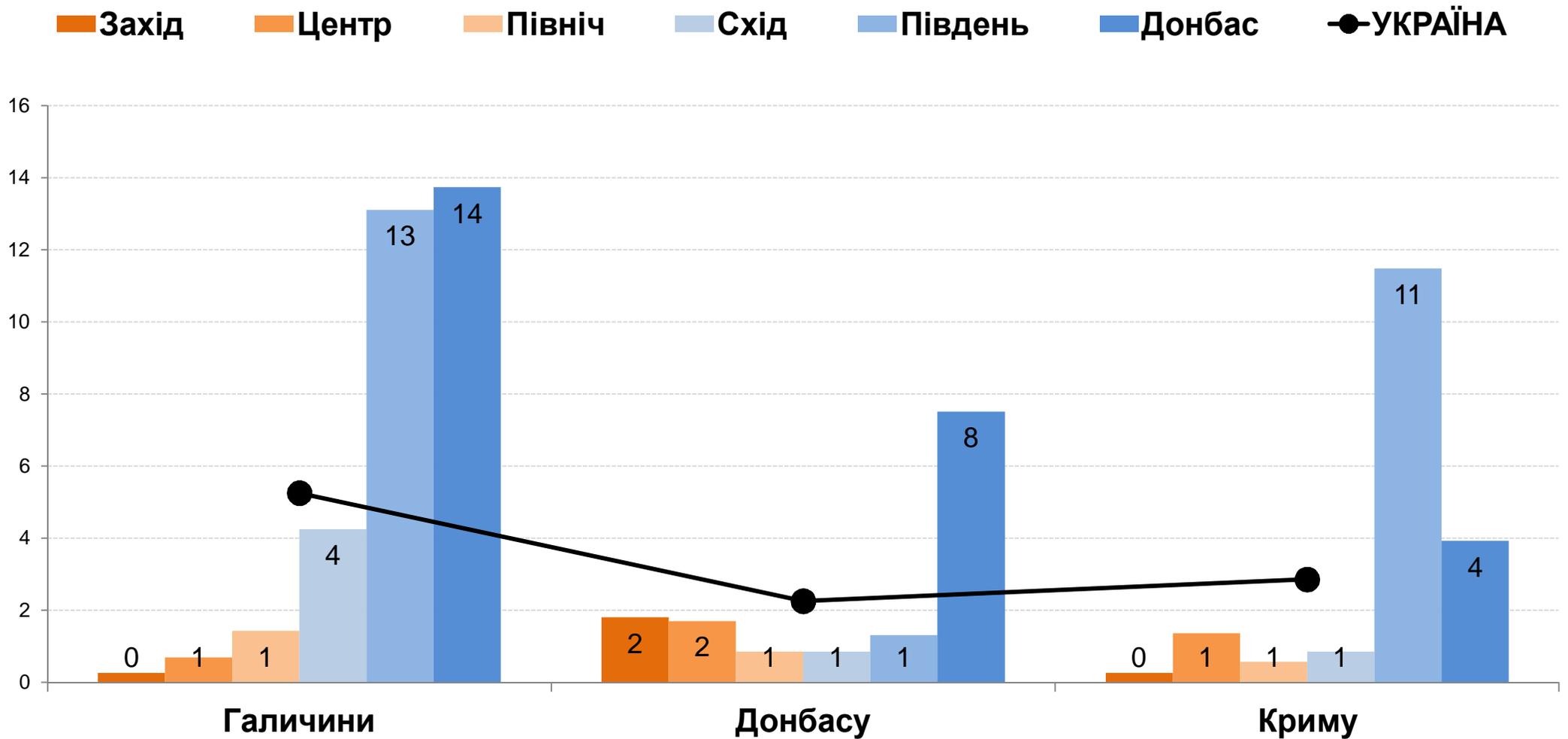
■ Питання територіальної цілісності

Як Ви ставитесь до ідеї відокремлення від України таких регіонів ...?

■ Цілком підтримую ■ Скоріше підтримую ■ Важко відповісти ■ Скоріше не підтримую ■ Зовсім не підтримую

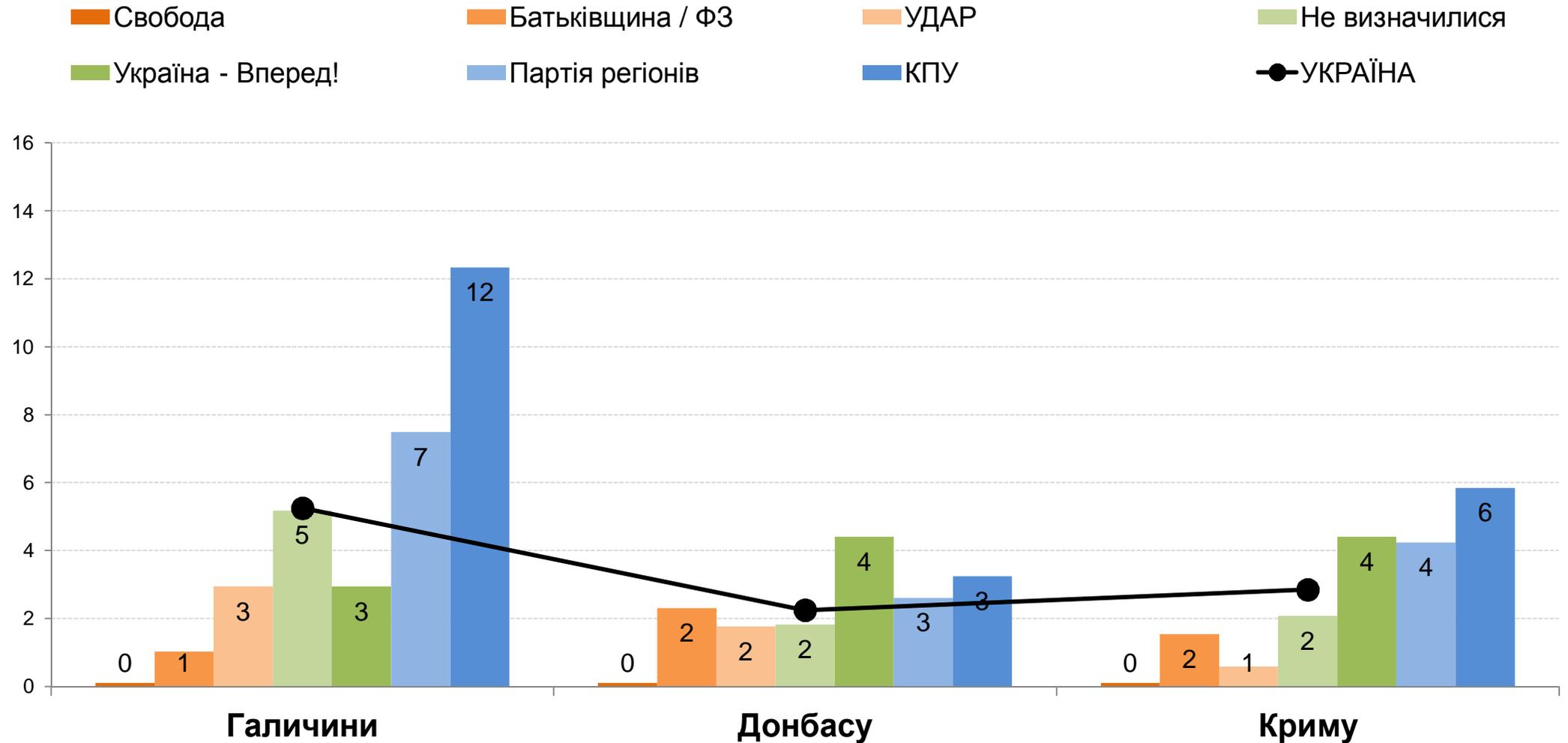

■ Підтримка відокремлення окремих територій за регіонами

На графіку приведені суми величин «цілком підтримую» та «швидше підтримую»

■ Підтримка відокремлення окремих територій за симпатіями

На графіку приведені суми величин «цілком підтримую» та «швидше підтримую»

Соціологічна група «Рейтинг» спеціалізується на проведенні різних соціологічних досліджень із дотриманням усіх міжнародних стандартів, затверджених кодексами ESOMAR та WAPOR.

Зокрема, на постійній основі здійснює загальнонаціональні та регіональні політичні, тематичні, маркетингові та медіа дослідження.

тел.: +380 (44) 353-99-07
тел.: +380 (32) 253-68-87
info@ratinggroup.com.ua
www.ratinggroup.com.ua
www.facebook.com/Sociological.Group.Rating

Всі права на матеріал належать Соціологічній групі «Рейтинг» © 2007-2012